

Bemærkninger til forslaget

Mange kommuner har vanskeligheder ved at få økonomien til at hænge sammen. Forventninger fra Folketinget og borgerne til den kommunale service, især vedrørende offentlig dagpasning, folkeskole og ældreservice medvirker til et stigende udgiftspres for kommunerne. Konsekvensen bliver, at kommuner med en ugunstig økonomisk udvikling og dermed stagnation i skattegrundlaget i særlig grad får økonomiske problemer. Fra år 2001 forventer knap 80 kommuner at skulle sætte skatten op for at få økonomien til at hænge sammen.

Samtidig har det været påpeget bl.a. fra foreningen »Det skæve Danmark«, at der er en række forhold i det nuværende system, der forøger den økonomiske ulighed mellem kommunerne. Det påpeges bl.a., at fordeling af bloktilskuddet efter kommunernes skattegrundlag fører til, at rige kommuner bliver overkompenseret ved overførsel af opgaver til kommunerne, og at fattige kommuner tilsvarende bliver underkompenseret. Foreningen foreslår derfor, at bloktilskuddet fordeles via antal indbyggere, at det eksisterende § 18-tilskud til særlig økonomisk svage kommuner bortfalder, at udligningsniveauet forhøjes, og at den kommunale andel af selskabsskat og pensionsudgifter inddrages i beskatningsgrundlaget.

Forslagsstillerne finder på den baggrund, at der er behov for at få analyseret, hvorfor en række kommuner oplever økonomiske problemer. Er det, fordi de eksisterende tilskuds- og udligningsordninger er skruet sammen på en måde, der over tid fører til øget ulighed mellem rige og fattige kommuner? Er det, fordi den økonomiske udvikling i Danmark er koncentreret om visse geografiske områder, mens andre områder oplever økonomisk stagnation eller tilbagegang?

De kommunale tilskuds- og udligningsordninger er i dag hverken gennemskuelige eller enkle, hvilket begrundes, at der er behov for at arbejde for et mere gennemskueligt system.

Det må endvidere sikres, at det kommunale selvstyre bevares. Kommunerne skal selv kunne vælge deres serviceniveau og skatteudskrivning. Kommuner, der ønsker et højt serviceniveau, må også betale via et hø-

jere skatteniveau. Kommuner med et ringe skattegrundlag skal derimod have mulighed for at opretholde et rimeligt serviceniveau gennem mellemkommunal udligning.

Det er ikke forslagsstillernes hensigt med dette slutningsforslag at åbne diskussionen om kommunesammenlægninger, idet dette emne efter forslagsstillernes opfattelse er de berørte kommuners anliggende.

I kommuneaftalen for 2001 nævnes, at Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg skal foretage en vurdering af det kommunale tilskuds- og udligningssystem i forhold til de udsatte dele af landet.

Forslagsstillerne mener, der er behov for en mere generel undersøgelse af, hvordan det kommunale tilskuds- og udligningssystem fungerer, og ikke kun en undersøgelse af de udsatte dele af landet. Dertil kommer, at der er behov for at inddrage uvildige eksperter og repræsentanter for de kommuner, der til daglig berøres af systemet, bliver repræsenteret i udvalgsarbejdet. I det nuværende udvalgsarbejde har repræsentanter for ministerierne for stor vægt.

En række eksempler viser, at det eksisterende kommunale tilskuds- og udligningssystem fungerer uhensigtsmæssigt.

Den 1. januar 1999 trådte finansieringsomlægningen af førtidspensionen i kraft. Omlægningen medfører, at den statslige refusion af kommunernes udgifter falder fra 50 pct. til 35 pct. Kommunerne kompenseres under ét for de kommunale merudgifter via den kommunale budgetgaranti, der medfører, at det kommunale statstilskud korrigeres for den løbende ændring i bl.a. de kommunale udgifter til kontanthjælp og førtidspension. Kompensationen via bloktilskuddet indebærer, at rige kommuner får en større kompensation end fattige kommuner. Der er dog indført en overgangsordning fra 2001 til 2003, der medfører, at særlig vanskeligt stillede kommuner får et tilskud, der finansieres af bloktilskuddet. Nakskov Kommune oplyser, at man taber 6 mio. kr. om året på finansieringsomlægningen på førtidspensionsområdet.

Nakskov Kommune er i den paradoksale situation, at investeringer i nye arbejdspladser fører til en stig-